

מִכֶּלֶא. לָאוּ הָכִי, אֵלֶּא בְּשַׁעֲתָא דְאָדָם קָאִים עַל
 רַגְלֵי, חָמוּ לִיהַ בְּרִיין בְּלָהוּ, וְדַחְלוּ מִקַּמִּיהַ, וְחָווּ
 נִטְלוּן בַּתְּרִיהַ, בְּעַבְדִּין קַמִּי מִלְכָּא. וְהוּא אָמַר לוֹן,
 אֲנָא וְאַתּוֹן, (תהלים צה) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוּהַ וְנִכְרַעַה נִבְרַכַּה
 לְפָנֵי יְיָ עוֹשֵׁנוּ, וְכָלְהוּ אֶתּוּ בַּתְּרִיהַ. פִּינּוּ דְחָמוּ
 דְאָדָם סָגִיד לְהַאי אֶתְרַ, וְאַתְדַּבֵּק בֵּיהַ, בְּלָהוּ
 אֶתְמַשְׁכוּ אֶבַּתְרִיהַ, וְגָרִים מוֹתָא לִיהַ, וְלִכְל עֲלֻמָּא.

בְּרִין אֲשַׁתֵּי אָדָם לְכַמָּה גְּוֹזִין, זְמַנִּין לְטָב, זְמַנִּין
 לְבִישׁ. זְמַנִּין רוּגְזָא, זְמַנִּין גְּיִחָא. זְמַנִּין דִּינָא,
 וְזְמַנִּין רַחֲמֵי. זְמַנִּין חַיִּי, זְמַנִּין מוֹתָא. וְלֹא קָאִים
 בְּקִיּוּמָא תְדִיר בְּחַד מְנִיְהוּ. בְּגִין דְּהַהוּא אֶתְרַ
 גְּרַמָּא לִיהַ. וְעַל דָּא אֶקְרִי, לְהַט הַחֶרֶב הַמַּתְהַפֶּכֶת,
 מִן סְטְרָא דָּא, לְסְטְרָא דָּא, מִן טָב לְבִישׁ, מִן רַחֲמֵי
 לְדִינָא, מִן שְׁלוֹם לְקַרְבָּא, אֶתְהַפִּיכַת הִיא לְכֶלֶא.

לשון הקודש

אחריו, וְגַרְסַּם מוֹת לוֹ וְלִכְל הַעוֹלָם.
 אִזְּ הַשְׁתַּנְּהָה הָאָדָם לְכַמָּה גְּוֹזִים, לְפַעְמִים
 לְטוֹב לְפַעְמִים לְרַע. לְפַעְמִים רְגוּ,
 לְפַעְמִים נַחַת. לְפַעְמִים דִּין, וְלְפַעְמִים
 רַחֲמִים. לְפַעְמִים חַיִּים, לְפַעְמִים מוֹת.
 וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּם תְּמִידִי בְּאַחַד מֵהֶם,
 מְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ מְקוּם גְּרַם לוֹ. וְלִכְן נִקְרָא
 לְהַט הַחֶרֶב הַמַּתְהַפֶּכֶת, מַצֵּד זֶה לְצַד זֶה,
 מִטוֹב לְרַע, מִרַחֲמִים לְדִין, מִשְׁלוֹם

תאמר שְׂכַל הַבְּרִיּוֹת בָּאוּ וְאֶכְלוּ מִהַעֵץ
 הַזֶּה וְנִלְקַח מִכֶּלֶם – לֹא כִּד. אֵלֶּא בְּשַׁעֲהַ
 שְׁאָדָם עָמַד עַל רַגְלֵי, רָאוּ אוֹתוֹ כֹּל
 הַבְּרִיּוֹת וּפְחָדוּ מִפְּנֵי, וְהָיוּ נוֹסְעִים אַחֲרָיו
 כְּמוֹ עַבְדִּים לְפָנֵי הַמַּלְאָךְ, וְהוּא אוֹמֵר
 לָהֶם: אֲנִי וְאַתֶּם, (תהלים צה) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוּהַ
 וְנִכְרַעַה נִבְרַכַּה לְפָנֵי ה' עוֹשֵׁנוּ. וְכֶלֶם בָּאוּ
 אַחֲרָיו. פִּינּוּן שְׂרָאוּ שְׁאָדָם מִשְׁתַּחֲוּהַ
 לְמִקוּם הַזֶּה וְנִדְבַּק בּוֹ, כֶּלֶם נִמְשְׁכוּ

וְאֶקְרִי טוֹב וְרָע, דְּכִתְיִב וּמַעֲיַן הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

וּמִלֶּכָּא עֲלָאָה, רַחֲמָא עַל עוֹבְדֵי יְדוּי, אוֹכַח לִיהּ,
וְאָמַר לִיהּ וּמַעֲיַן הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לָא קָבִיל מֵיְנִיחַ, וְאַתְמַשֵּׁךְ בְּתַר
אַתְתִּיחַ, וְאַתְתַּרְךָ לְעֵלְמִין. דִּהָא אַתְתָּא לְאַתְרֵךְ דָּא
סִלְקָא, וְלֹא יִתִּיר. וְאַתְתָּא גָרִים מוֹתָא לְכֻלָּא.

תָּא חַזִּי, לְעֵלְמָא דְאַתִּי כְּתִיב, (ישעיה סה) כִּי כִימִי
הָעֵץ יָמִי עָמִי. כִּימִי הָעֵץ: הַהוּא עֵץ
דְּאַשְׁתְּמוֹדַע. בִּיחַ וּמִנָּא כְּתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת
לְנִצָּח וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דְּמַעָּה מַעַל כָּל פְּנִים.

בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמַלּוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

לְקַרְבִּי, הִיא מִתְהַפְּכֶת לְכָל. וְנִקְרָא טוֹב
וְרָע, שְׂכָתוֹב וּמַעֲיַן הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

וְהַמְלִיךְ הָעֲלִיוֹן, הַמְרַחֵם עַל מַעֲשֵׂי יְדוּי,
הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ, וּמַעֲיַן הַדַּעַת טוֹב
וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לֹא קָבִיל
מִמֶּנּוּ, וְנִמְשָׁךְ אַחֵר אֲשֶׁרְתוֹ וְנִתְגַּרְשׁ
לְעוֹלָמִים. שְׁהָרִי הָאֲשֶׁה עוֹלָה לְמָקוֹם

בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יְמַלְךְ ה'
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשֵׁת בְּהַר

וַיִּדְבֹר יי' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינִי לֵאמֹר. (ויקרא כ"ה) דַּבֵּר
 אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כִּי תָבֹאוּ
 אֶל הָאָרֶץ וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת
 הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה וְגו'. הַאי קָרָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל
 אוֹקִימָנָא, דְּהִיא סְלִקָּא וּמִתְחַבְּרָא בְּמִלְפָּא קַדִּישָׁא
 בְּזוּזָא שְׁלִים.

הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְּזִבַּח כָּל הַלֵּילָה
 וְגו'. תָּא חַזִּי, בֵּינָן דְּעָאֵל לֵילִיא, וְתַרְעִין
 סְתִימִין, דִּינִין תַּתְּאִין מִתְעָרִין בְּעֵלְמָא, וְאֶזְלִין
 וְשָׂאטִין, חֲמָרִי וְאַתְנִי וְכִלְבִּי. חֲמָרִי הִיא אוֹקִימָנָא,
 וְכִלְבִּי וְאַתְנִי, לָא שְׂאטָן וְלָא אֶזְלִין, אֶלָּא בְּהוּ עַבְדִּי
 חֲרָשִׁיא לְבָנֵי נֶשְׂאָא. כְּגוֹן בְּלָעָם, וְאוֹקְמוּהָ. כְּדִין כָּל
 בְּנֵי עֵלְמָא נִימִין, וּמְזִבַּח תַּתְּאָה דְּלִבְר אֶתוּקְדָה.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

פְּרֻשֵׁת בְּהַר

וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינִי לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִיא הָעֹלָה וְגו'. פְּסוּק זֶה בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּאַרְנוֹ, שֶׁהִיא עוֹלָה וּמִתְחַבְּרַת עִם הַמִּלְכָּד הַקְּדוּשׁ בְּזוּזָא שְׁלִים.

הִיא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְּזִבַּח כָּל

הַלֵּילָה וְגו'. בֵּא רְאֵה, בֵּינָן שְׁנַכְנַס הַלֵּילָה וְהַשְּׁעָרִים סְתוּמִים, הַדִּיעִים הַתְּחַתּוֹנִים מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים חֲמוּרִים וְאַתּוֹנוֹת וְכִלְבִּים. חֲמוּרִים הָרִי בְּאַרְנוֹ, וְכִלְבִּים וְאַתּוֹנוֹת לֹא מְשׁוֹטְטִים וְלֹא הוֹלְכִים, אֶלָּא כֶּהֱם עוֹשִׂים כְּשָׂפִים לְבָנֵי אָדָם, כְּמוֹ בְּלָעָם, וּפְרָשׁוּהָ. אִזְ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יִשְׁנִים, וְהַמְּזִבַּח הַתְּחַתּוֹן הַחֵיצוֹן שׁוֹרֵף.

בְּפִלְגֹת לִילְיָא, אֶתְעַר רוּחַ צְפוֹן, וּמִהוּא מְזַבַּח
 תַּתָּא, נִפְיָא שְׁלֵהוּבָא דְאַשָּׂא, וְתַרְעִין
 אֶתְפַּתְחוּ, וְדִינִין תַּתָּאִין אֶתְכַנְשׁוּ בְנוֹקְבֵייהוּ, וְהוּא
 שְׁלֵהוּבָא אָזִיל וְשָׂאט, וְתַרְעִין דִּין עֲדָן אֶתְפַּתְחוּ,
 עַד דְמָטִי (נ"א צְפָרָא) הוּא שְׁלֵהוּבָא, אֶתְפַּלְג לְכַמְה
 סְטָרִין דְעֵלְמָא, וְעָאֵל (דף ק"ח ע"א) תַּחֲתוֹת גְּדַפְוֵי
 דְתַרְנַגּוּלָא וְקֵאֲרִי.

בְּדִין קְדָשָׁא בְרִיד הוּא אֶשְׁתַּכַּח בֵּין צְדִיקֵיִיא,
 וּבְנִסְת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת לִיה לְקוּדְשָׁא בְרִיד
 הוּא, עַד דְאֶתִי צְפָרָא. בֵּינָן דְאֶתִי צְפָרָא, אֶשְׁתַּכַּחוּ
 מְשַׁתְעִין בְּרִזָּא חָדָא. וְאִית לָהּ נִיחָא בְּבַעְלָהּ. חָדָא
 הוּא דְכְתִיב, עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח כָּל הַלֵּילָה וְגו'.
 עַד הַבְּקָר, דְהָא בְּצְפָרָא דִינִין וְשְׁלֵהוּבִין אֶשְׁתַּכְכוּ,
 וּבְדִין אֶתְעַר אַבְרָהָם בְּעֵלְמָא, וְנִיחָא הוּא דְכָלָא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

אִזּוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בֵּין
 הַצְּדִיקִים, וּבְנִסְת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת אֵת
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׁמִינֵי הַבְּקָר.
 בֵּינָן שְׁמִינֵי הַבְּקָר נִמְצָאִים מְסַפְּרִים
 בְּסוּד אַחַד, וְיֵשׁ לָהּ נַחַת עִם בַּעְלָהּ. זֶהוּ
 שְׁכֵתוֹב עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח כָּל הַלֵּילָה
 וְגו'. עַד הַבְּקָר, שְׁהַרִי בְּבִקְר הַדִּינִים
 וְהַשְּׁלֵהבוֹת שׁוֹכְכִים, וְאִזּוּ מִתְעוֹרֵר
 אַבְרָהָם בְּעוֹלָם, וּמְנוּחָהּ הִיא שֶׁל הַכֹּל.

בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צְפוֹן,
 וּמֵאוֹתוֹ הַמְזֻבַּח הַתַּחֲתוֹן יוֹצֵאת שְׁלֵהֶבֶת
 אֵשׁ, וְהַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים, וְהַדִּינִים
 הַתַּחֲתוֹנִים מִתְכַּנְּסִים לְנִקְבִים שְׁלֵהֶם,
 וְאוֹתָהּ שְׁלֵהֶבֶת הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטָת,
 וְשַׁעְרֵי גֵן עֲדָן נִפְתָּחִים, עַד שְׁמִינֵי (הַבְּקָר)
 אוֹתָהּ הַשְּׁלֵהֶבֶת, וּמִתְחַלֶּקֶת לְכַמְה
 צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, וּבְנִסְת תַּחֲתוֹת בְּנִפְוֵי
 הַתַּרְנַגּוּל, וְהוּא קוֹרָא.

תָּא חַיִּי, פִּיּוֹן דְּעָא לֹו יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, לָא
אַשְׁתְּכַחוּ בְּהַ דִּינִין תַּתְּאִין, וּפְנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל
הָוֵת בְּהַ בְּנִיחָא, עַל פְּנִי דְכְּרוּבִים. כְּמַה
דְּאַתְמַר, דְּכְתִיב, (ישעיה א) צֶדֶק יְלִין בְּהַ. כְּדִין הָוֵת
לְהַ נִּיחָא מִכְּלָא. דְּהָא יִשְׂרָאֵל לָא נִימִין, עַד
דְּמִקְרִבִי קְרַבְנָא דְּבִין הָעַרְבִים, וְאַסְתְּלִיקוּ דִּינִין.
וְעוּלָה הָוֵה אַתְּוֹקֵד עַל מִדְּבַחָא, וּכְדִין הָוֵה לְהַ
נִיחָא מִכְּלָא, וְלָא אַשְׁתְּכַח אֱלָא אַתְּתָא בְּבַעְלָה,
הָדָא הוּא דְּכְתִיב כִּי תִבְאוּ וְגו' וְשַׁבְתָּה הָאָרֶץ,
נִיחָא וּדְאִי. (ויקרא כה) וְשַׁבְתָּה הָאָרֶץ שֶׁבֶת לִי, שֶׁבֶת
לִי מִמֶּשׁ.

תַּוּ פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שמות כא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי
שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וְגו'. בְּגִין דְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל
דְּאַתְגְּזַר, דְּאִית בֵּיהַ רְשִׁימָא קְדִישָׁא, אִית לֵיהַ
נִיחָא בְּשַׁמְטָה. דְּהָא דִּילֵיהַ הוּא הַהוּא שְׁמַטָּה,

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

וְאִזּוּ הִיָּה לְהַ נַחַת מִהַבֵּל, וְלָא נִמְצָא אֱלָא
 אִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ. זְהוּ שְׁפַתּוֹב כִּי תִבְאוּ וְגו'
 וְשַׁבְתָּה הָאָרֶץ, מְנוּחָה בְּוִדְאִי. וְשַׁבְתָּה
 הָאָרֶץ שֶׁבֶת לַהּ, שֶׁבֶת לַהּ מִמֶּשׁ.

עוּד פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שמות כא) כִּי תִקְנֶה
עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וְגו'. מִשּׁוּם
שְׁכַל בְּן יִשְׂרָאֵל שְׁנַמּוּל, שְׁנִישׁ בּוּ רִשָּׁם
קְדוּשָׁה, יִשׁ לֹו מְנוּחָה בְּשַׁמְטָה, שְׁהַרִי שְׁלוֹ

בַּא רְאָה, פִּיּוֹן שְׁנַבְנָסוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, לָא
נִמְצָאוּ בְּהַ הַדִּינִים הַתְּחַתּוּנִים, וּכְנִסְתַּת
יִשְׂרָאֵל הִיָּתַה בְּהַ בְּמְנוּחָה עַל פְּנֵי
הַכְּרוּבִים, כְּמוּ שְׁנַאֲמַר, שְׁפַתּוֹב (ישעיה א)
צֶדֶק יְלִין בְּהַ. אִזּוּ הִיָּה לְהַ נַחַת מִהַבֵּל,
שְׁהַרִי יִשְׂרָאֵל לָא יִשְׁנִים עַד שְׁמִקְרִיבִים
אֶת הַקְּרָבָן שֶׁל בֵּין הָעַרְבִים, וּמִסְתְּלִיקִים
הַדִּינִים. וְהַעוּלָה הִיָּתַה בּוּעֲרַת עַל הַמְזִבַּת,

לְנִיחָא בֵּיהּ. וְדָא אֶקְרִי שַׁבַּת הָאָרְצִין, וְדָא חִירוֹ
 אֹת בְּהַ. נִיחָא בְּהַ, כְּמָה דְשַׁבַּת נִיחָא הוּא
 דְכֻלָּא, הָכִי נָמִי שְׁמַטָּה נִיחָא דְכֻלָּא, נִיחָא הוּא
 דְרוּחָא וְגוֹפָא.

תָּא חֲזִי, ה' נִיחָא הוּא דְעֵלָאִי וְתַתָּאִי. כְּגִין
 כְּדִ, ה' עֵלָאָה, ה' תַּתָּאָה. נִיחָא דְעֵלָאִין,
 נִיחָא דְתַתָּאִין. ה' עֵלָאָה, שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע
 פְּעָמִים. ה' תַּתָּאָה, שְׁבַע שָׁנִים בְּלַחֲוֹדֵייהוּ. דָּא
 שְׁמַטָּה, וְדָא יוֹבְלָא.

וְכֹד מִסְתַּפְּלִין מְלִי כֻלָּא חַד. כְּגִין כְּדִ וְשַׁבְתָּה
 הָאָרְצִין, בְּהַהוּא נִיחָא דְאֶרְעָא, אֶצְטְרִיכוּ
 עֲבָדִין נִיחָא. וְכְגִין כְּדִ, וּבְשַׁבְיַעִית יֵצֵא לַחֲפְשֵׁי
 חֲנָם. חֲנָם, מֵהוּ חֲנָם. דְלָא יְהִיב לְמֵאֲרִיָּה כְּלוּם.

לשון הקודש

התחתונים. ה' עליונה, שבע שנים שבע
 פעמים. ה' תחתונה שבע שנים בלבד.
 זו שמטה, וזה יובל.

ובשמיטת פלים בדברים הכל אחר.
 משום כך ושבתה הארץ, באותה מנוחת
 הארץ צריכים העבדים מנוחה. ומשום
 כך, ובשביעית יצא לחפשי חנם. חנם,
 מה זה חנם? שלא נתן לאדונו כלום.

היא אותה שמטה, לנוח בה. וזו נקראת
 שבת הארץ, ודאי חרות יש בה. מנוחה
 בה. כמו ששבת היא מנוחת הכל, כך גם
 השמטה היא מנוחת הכל, מנוחה היא
 של רוח וגוף.

בא ראה, ה' היא מנוחת העליונים
 והתחתונים. משום כך, ה' עליונה, ה'
 תחתונה. מנוחת העליונים, מנוחת

אֵלֶּא דָּא רָזָא, הָכָא אֹלִיפְנָא, כְּתִיב (במדבר יא) **זְכַרְנוּ**
אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם, בְּלֹא
בְּרָכָה. דְּלֹא הוּוּ עֲלֵנָא בְּמִצְרַיִם עוֹל דְּלֵעִילָא. תָּא
חַזִּי, עֲבָדִין פְּטוּרִין מֵעוֹל מַלְכוּתָא דְּלֵעִילָא, וְעַל
דָּא פְּטוּרִין מִן הַמְּצוֹת. מָאִי עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם.
אֵלֶּא, כְּהֵאִי תוֹרָא דִּיהֲבִין עָלֶיהָ עוֹל בְּקַדְמִיתָא,
בְּגִין לְאַפְקָא מִיָּה טַב לְעֲלָמָא. וְאִי לָא קִבִּיל עָלֶיהָ
הָהוּא עוֹל, לָא עָבִיד מְדִי. הָכִי נָמִי אֲעֻטְרִיךָ לִיָּה
לְבַר נָשׁ לְקַבְּלָא עָלֶיהָ עוֹל בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתַּר
דִּיפְלַח בֵּיהּ בְּכָל מַה דְּאֲעֻטְרִיךָ. וְאִי לָא קִבִּיל
עָלֶיהָ הֵאִי בְּקַדְמִיתָא, לָא יִיכּוֹל לְמַפְלַח.

הָדָא הוּוּ דְכְּתִיב, (תהלים ב) **עֲבָדוּ אֶת יי' בְּיִרְאָה.**
מַהוּ בְּיִרְאָה. כְּמַה דְּאֵת אָמַר (תהלים)
רֵאשִׁית חֲכֻמָּה יִרְאֵת יי'. וְדָא מַלְכוּת שְׁמַיִם. (קיא)

לשון הקודש

מִקְבֵּל עָלָיו אוֹתוֹ עַל, לֹא עוֹשֶׂה דְבָר.
 כְּדָ גַם צָרִיךְ לְאָדָם לְקַבֵּל עָלָיו עַל
 בְּהַתְחַלָּה, וְאַחַר כֵּן שְׂעֵבֵד בּוּ בְּכָל
 מַה שְׂעֻרִיךָ. וְאִם לֹא יִקְבֵּל עָלָיו אֵת זֶה
 בְּהַתְחַלָּה, לֹא יוּכַל לַעֲבֹד.

זֶהוּ שְׂפָתוֹב, (תהלים ב) עֲבָדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה.
 מַה זֶה בְּיִרְאָה? כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (שם קיא)
 רֵאשִׁית חֲכֻמָּה יִרְאֵת ה', וְזוֹ מַלְכוּת
 שְׁמַיִם. וּמִשּׁוֹם כֵּן, עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם. וְעַל

אֵלֶּא סוּד זֶה כָּאֵן לְמַדְנָה, כְּתוּב (במדבר
 יא) זְכַרְנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם
 חֲנָם, בְּלִי בְּרָכָה. שְׂלֹא הָיָה עָלֵינוּ
 בְּמִצְרַיִם הָעַל שְׂלַמְעֵלָה. בֵּא וּרְאֵה,
 עֲבָדִים פְּטוּרִים מֵעַל הַמַּלְכוּת שְׂלַמְעֵלָה,
 וְלָכֵן פְּטוּרִים מִן הַמְּצוֹת. מַה זֶה עַל
 מַלְכוּת שְׁמַיִם? אֵלֶּא כְּאוֹתוֹ שׁוֹר
 שְׁנוֹתָנִים עָלָיו עַל בְּהַתְחַלָּה כְּדִי
 לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ טוֹב לְעוֹלָם. וְאִם לֹא

וּבְגִין כִּךְ עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְעַל דָּא הָאֵי
 בְּקַדְמֵי תָא הוּא דְכֻלָּא. מָאן אוֹכְתָ. תְּפִלָּה,
 בְּקַדְמֵי תָא שֶׁל יֵד. בְּגִין דְּבִתְּהֵי עֵייל לְשָׂאָר קְדָשָׁה.
 וְאֵי הָאֵי לָא אֲשַׁתְּכַח לְגַבִּיהָ, לָא שְׂרִיא בֵּיה קְדָשָׁה
 לְעֵילָא, בְּגִין כִּךְ (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ
 וְגו' כְּתִיב.

וְהָאֵי עוֹל לָא שְׂרִיא, בְּמָאן דְּאִיהוּ כְּפֹת בְּאַחֲרָא.
 וְעַל דָּא עֲבָדִין פְּטוּרִין מֵעוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם.
 וְאֵי מֵהָאֵי עוֹל פְּטוּרִין, מִכָּל שְׂאָר פְּטוּרִין. דְּהָא
 שְׂאָר לָא שְׂרִיא עָלֶיהָ דְּבַר נָשׁ, עַד דְּאֲשַׁתְּכַח גַּבִּיהָ
 בְּהָאֵי עוֹל. וּבְגִין כִּךְ הוּוּ אֶכְלֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַצְרִים
 חֲנָם. אוֹף הָכָא יֵצֵא לְחַפְּשֵׁי חֲנָם. דְּהָא עֲבָדָא הָוֵה,
 וְכָל מַה דְּעָבִיד, חֲנָם הוּא, בְּלָא עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם.
 וְאִף עַל גַּב דְּחֲנָם הוּוּ עוֹבְדוּהֵי יֵצֵא לְחַפְּשֵׁי, וִיחָא
 לִיה גַּבִּיהָ.

לשון הקודש

שָׁמַיִם. וְאִם מֵהַעֵל הוּוּהֵם פְּטוּרִים, מִכָּל
 הַשְּׂאָר הֵם פְּטוּרִים, שְׁהֵרֵי הַשְּׂאָר לָא
 שׁוֹרְהָ עַל הָאָדָם, עַד שְׁנַמְצָא עִמּוּ הַעֵל
 הָוֵה, וּמִשׁוּם זֶה הֵינּוּ אוֹכְלִים יִשְׂרָאֵל
 בְּמַצְרִים חֲנָם. אִף כֵּן יֵצֵא לְחַפְּשֵׁי חֲנָם,
 שְׁהֵרֵי עֲבַד הֵינּוּ, וְכָל מַה שֶּׁעֲשָׂה - חֲנָם
 הוּא, בְּלֵי עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְאִף עַל גַּב
 שְׁחָנָם הֵינּוּ מַעֲשָׂיו - יֵצֵא לְחַפְּשֵׁי, וְתִהְיֶה

כִּךְ זֶה הֵינּוּ הֵרָאשִׁית שֶׁל הַכֹּל. מִי מוֹכִיחַ?
 תְּפִלָּה, בְּהִתְחַלְהָ שֶׁל יֵד, מִשׁוּם שְׂפֹכָה
 הוּא נִכְנָס לְשָׂאָר הַקְּדָשָׁה. וְאִם זֶה לָא
 נִמְצָא אֲעֵלוּ, לָא שׁוֹרְהָ עָלָיו קְדָשָׁה
 לְמַעְלָה, מִשׁוּם זֶה כְּתוּב, (ויקרא טז) בְּזֹאת
 יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו'.

וְהַעֵל הָוֵה לָא שׁוֹרְהָ בְּמִי שְׂכַפּוֹת לְאַחֲרָה,
 וְעַל כֵּן עֲבָדִים פְּטוּרִים מֵעַל מַלְכוּת

לְבַתָּר דְּאִיהוּ בְּחִירוֹ, וְאַשְׁתַּכַּח בֵּיהּ נִיחָא, יְהִינן
עָלֶיהָ עוֹל, מִתְּהוּא אַתְר דְּאַפִּיק לִיה
לְחִירוֹ. וְאִי בַר נָשׁ יִסְרַב לְמִיפֵק לְחִירוֹ, כְּמָה דְאַתָּ
אָמַר וְאִם אָמַר יֵאמֹר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדֹנָי וְגו'.
הָא וּדְאִי פָּנִים לִיה לְהֵאֵי אַתְר, דְּשָׁבִיק עוֹל
מְלֻכוּתָא דְלַעִילָא, וְנָטִיל עוֹל דְּמֵאֲרִיחַ. וְעַל דָּא
מַה כְּתִיב, וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל
הַדָּלֶת וְגו'. וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים. אֶל
הָאֱלֹהִים סָתָם. לְגַבֵּי תְּהוּא אַתְר דְּפָנִים לִיה דְּהִכֵּי
נָמִי אֱלֹהִים אֶקְרִי.

וּלְאֵן אַתְר יִתְקַרֵּב לְנִבְיָהּ. אֶל הַדָּלֶת אִו אֶל
הַמְּזוּזָה. (דף ק"ח ע"ב) בְּגִין דְּהֵאֵי אַתְר פְּתָחָא
הוּא דְלַעִילָא, וּמְזוּזָה אֶקְרִי, וְהָא אֶתְמַר. וְכִיּוֹן
דְּאִיהוּ אֶכְוֹן לְאַפְגָּמָא לְהֵאֵי אַתְר, תְּהוּא פְּגִימוֹ

לשון הקודש

לו מְנוּחָה.

הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל הַדָּלֶת וְגו'. וְהִגִּישׁוּ
אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים, אֶל הָאֱלֹהִים סָתָם,
אֶל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שְׁפָנָם אוֹתוֹ שְׁנַם בֵּין
נִקְרָא אֱלֹהִים.

וּלְאִיזָה מָקוֹם יִקְרַב אֲלֵיוֹ? אֶל הַדָּלֶת אִו
אֶל הַמְּזוּזָה. מִשּׁוּם שֶׁהַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא
הַפֶּתַח שֶׁלְמַעְלָה, וְנִקְרָא מְזוּזָה, וְהִרִי
נִתְבָּאֵר. וְכִיּוֹן שֶׁהוּא הַתְּכּוֹן לְפָנֵם אֶת
הַמָּקוֹם הַזֶּה, אוֹתוֹ פָּנֵם נִשְׁאַר עִמוֹ בּוֹ

לְאַחַר שֶׁהוּא בְּחֵרוֹת וְנִמְצָאת בּוֹ
מְנוּחָה, נוֹתְנִים עָלָיו עַל, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם
שֶׁהוּצִיא אוֹתוֹ לְחֵרוֹת. וְאִם בֵּין אָדָם
יִסְרַב לְצֵאת לְחֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאִם
אָמַר יֵאמֹר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדֹנָי וְגו',
הִרִי בְּדְאִי פָּנִים אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם, שְׁעוֹב
עַל מְלֻכוּת שְׁלַמְעֵלָה וְלָקַח אֶת עַל אֲדוֹנוֹ.
וְעַל זֶה מַה כְּתוּב? וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל

אֶשְׁתָּאֵר בְּהַרְיָה בֵּיהּ בְּגוֹפִיָּה הָדָא הוּא דְכְּתִיב,
וַרְצַע אֲדָנִי אֶת אֲזִנִּי בַּמְרָצַע וַעֲבָדוּ לְעוֹלָם. יְהוִי
עֲבָדָא תְּחוֹת רַגְלוֹי דְּמֵאֲרִיָּה, עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבְלָא.

אֶת אֲזִנִּי אֲמַאי. הָא אֲוֹקְמוּהָ. אֲבָל שְׁמִיעָה תְּלִי
בְּהַאי אֲתֵר, עֲשִׂיָּה לְעִילָא. וּבְגִין דִּישְׁרָאֵל פֶּד
קָרִיבוּ לְטוֹרָא דְּסִינִי, וְהוּוּ בְּרַחֲמֵימוּ דְּלַבִּיָּהוּ
לְאִתְקַרְבָּא לְקוֹדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, אֲקַדִּימוּ עֲשִׂיָּה
לְשְׁמִיעָה, דְּהָא שְׁמִיעָה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר עֲשִׂיָּה.
שְׁמִיעָה בְּהַאי שְׁמִיעָה תְּלִיָּא. וְעַל דָּא הוּא פָּגִים
לְהַאי שְׁמִיעָה, יִתְפָּגִים שְׁמִיעָה דִּילִיָּה, וַיִּשְׁתָּאֵר
פְּגִימוּ בֵּיהּ. וְלֹא יִשְׁתָּאֵר הוּא עֲבָדָא לְמֵאֲרִיָּה, עַד
דִּיִּתְקַרַּב לְהַהוּא אֲתֵר דְּפָגִים, וַיִּתְפָּגִים הוּא קַמִּיָּה,
וַיִּשְׁתָּאֵר בֵּיהּ הַהוּא פְּגִימוּ. וּבְגִין כֵּן, וְהַגִּישׁוּ אֲדָנִי
אֶל הָאֱלֹהִים סִתָּם, פְּמָה דְּאֲוֹקִימָנָא. וְעַל דָּא,
וּשְׁבַתָּה הָאָרֶץ שַׁבַּת לַיְיָ.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שֶׁהָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה הַשְּׁמִיעָה, וְאַחַר כֵּן
עֲשִׂיָּה. הַשְּׁמִיעָה תְּלוּיָה בַּשְּׂמִטָּה הַזֹּה. וְעַל
זֶה שֶׁהוּא פָּגִים אֶת הַשְּׁמִיעָה הַזֹּה, תְּפָגִים
שְׁמִיעָתוֹ וַיִּשְׁאֵר בּוֹ פָּגִים, וְהוּא לֹא יִשְׁאֵר
עַבְדֵי לְאֲדוֹנוֹ, עַד שִׁיתְקַרַּב לְאוֹתוֹ מְקוֹם
שְׂפָגִים, וַיִּפְגַּם הוּא לְפָגִיו, וַיִּשְׁאֵר בּוֹ
אוֹתוֹ פָּגִים. וּמִשּׁוּם זֶה, וְהַגִּישׁוּ אֲדָנִי אֶל
הָאֱלֹהִים סִתָּם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְעַל זֶה,

בְּגוֹפוֹ. וְהוּוּ שְׂפָתוֹב וַרְצַע אֲדָנִי אֶת אֲזִנִּי
בַּמְרָצַע וַעֲבָדוּ לְעוֹלָם. יְהִיָּה עַבְדֵי תַחַת
רַגְלֵי אֲדוֹנוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל.

לְמָה אֶת אֲזִנִּי? הָרִי פְּרֻשׁוּהָ. אֲבָל
שְׁמִיעָה תְּלוּיָה בְּמְקוֹם הַזֶּה, עֲשִׂיָּה
לְמַעַלָּה. וּמִשּׁוּם שִׁישְׁרָאֵל, כְּשֶׁקָּרְבוּ לְהַר
סִינִי וְהָיוּ בְּאַהֲבַת לִבָּם לְהִתְקַרַּב לְקֹדֶשׁ
כְּרוּךְ הוּא, הִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לְשְׁמִיעָה,

שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךְ וְגו', וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שִׁבַּת
 שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שִׁבַּת לַיִי'. (ויקרא כ"ה) וְהָא
 אוֹקְמוּהָ, דְּכַתִּיב, (שמות כג) וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׁמְטֶנָּה
 וְנִטְשָׁתָה וְגו'. מָאֵי טַעְמָא וְאֶכְלוּ אֲבִיוֵי עִמָּךְ. בְּגִין
 דְּמִסְכְּנֵי בְּהַאי אֲתֵר תְּלִיין, וּבְגִין כֶּךָ שְׁבִיב לֹון
 לְמִיכַל. וְעַל דָּא, מָאן דְּרַחִים לְמִסְכְּנָא, יְהִיב
 שְׁלַמָּא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹסִיף בְּרַכְתָּא בְּעַלְמָא,
 וְיְהִיב חִידוֹ וְחִילָא לְאַתֵּר דְּאַתְקֵרֵי צְדָקָה, לְאַרְקָא
 בְּרַכְתָּא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹקִימָנָא.

רעיא מהימנא

וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שִׁבַּת שְׁבַתוֹן וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְשִׁבּוֹת בַּשָּׁנָה
 הַשְּׁבִיעִת וְאַבְתְּרִיהּ לְשִׁבּוֹת בַּשְּׁבִיעִי. וְאַבְתְּרִיהּ
 לְהַשְׁמִיט כְּסָפִים בַּשְּׁבִיעִת. וְאַבְתְּרִיהּ לְמְנוֹת שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע
 פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שֶׁבַע שְׁבַתוֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה.
 הֵכָא רָזָא דְכָל שְׁבִיעִיּוֹת, מִסְטָרָא דְשְׁכִינְתָא דְאַתְקֵרִיאַת שֶׁבַע

לשון הקודש

למקום שנקרא צדקה, להוריק ברכה
 לכנסת ישראל, ובארנו.

רעיא מהימנא

וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שִׁבַּת שְׁבַתוֹן וְגו'.
 מְצוּהָ זֹאת לְשִׁבַּת בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת,
 וְלֹא חֲרִיקָה לְשִׁבַּת בַּשְּׁבִיעִי, וְאַחֲרִיקָה
 לְהַשְׁמִיט כְּסָפִים בַּשְּׁבִיעִת, וְאַחֲרִיקָה
 לְמְנוֹת שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ
 יָמֵי שֶׁבַע שְׁבַתוֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים
 שָׁנָה. כָּאן הַסּוּד שֶׁל כָּל הַשְּׁבִיעִיּוֹת, מִצַּד

ושבתה הארץ שבת לה.

שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךְ וְגו', וּבַשָּׁנָה
 הַשְּׁבִיעִת שִׁבַּת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שִׁבַּת
 לַה'. וְהָרִי פְּרֻשׁוּהָ, שְׁכָתוּב (שמות כג)
 וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׁמְטֶנָּה וְנִטְשָׁתָה וְגו'. מָה
 הַטַּעַם וְאֶכְלוּ אֲבִיוֵי עִמָּךְ? מִשּׁוּם
 שְׁהָעֲנִיִּים תְּלוּיִים בְּמִקּוּם הַזֶּה, וּמִשּׁוּם זֶה
 תִּשְׁאִיר אוֹתָם לְאֶכֶל. וְעַל זֶה, מִי שְׁמַרְחֵם
 עַל הָעֲנִי, נוֹתֵן שְׁלוֹם בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל,
 וּמוֹסִיף בְּרַכָּה לְעוֹלָם, וְנוֹתֵן שְׂמֻחָה וְכֹחַ

מִסְטָרָא דְצַדִּיק דְאִיהוּ שְׁבִיעֵי לְבִינָה, וְאִיהִי בַת שֶׁבַע, מִסְטָרָא דְאִמָּא עֲלָאָה, דְאִתְמַר בָּהּ (תהלים קיט) שֶׁבַע בְּיוֹם הַלְלַתִּיךָ.

שֶׁבַע שְׁמֵהּ אֵינֹן אֲבִגִּית"ץ, וּבְהוֹן מ"ב אֲתָוֹן, כְּלָל אֲתָוֹן וְתִיבִין הֵם תִּשְׁעָה וְאַרְבַּעִין, אִמָּא עֲלָאָה שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, דְּבָהּ וּקְרֵאתֶם דְרֹר. בָּהּ תְּהֵא שְׁכִינְתָא תְּתָאָה, דְרֹר פְּדוּת וּשְׁבִיתָה לְיִשְׂרָאֵל, דְאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ.

כָּל סְפִירָה מֵאֲלֵין שֶׁבַע, שִׁית גְּדַפִּין, דְאֵינֹן שִׁית אֲתָוֹן לְכָל חַד. וּבְהוֹן קְדָשָׁא בְרִידָה הוּא (ושְׁכִינְתָהּ) בְּכָל סְפִירָה מֵאֲלֵין שֶׁבַע, (ישעיה ו) בְּשִׁתִּים יְכַסֶּה פָּנָיו וּבְשִׁתִּים יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבְשִׁתִּים יַעֲוֹפֵף, וּבִינָה אִיהוּ אַחַת, וּשְׁכִינְתָא תְּתָאָה שֶׁבַע. וְלַעֲלָא מְבִינָה, אַחַת וְאַחַת, הָא עֶשֶׂר סְפִירָן. שְׁתִּים, ג', וְד', וְה', וו', וז'.

כָּאן וַיִּלְךְ הַלּוֹךְ וַגְּדַל. מִסְטָרָא נּוּכְרָאָה, וְחַמִּים הָיוּ הַלּוֹךְ וְחַסוֹר, אִמָּתִי. בְּאַתֵּר דְשְׁכִינְתָא תְּתָאָה שְׂרִיא כּוּז'. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ח) וַתִּנַּח הַתִּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי,

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שְׁהוּן שֶׁשׁ אוֹתִיּוֹת לְכָל אַחַת. וּבְהוֹן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (ושְׁכִינְתוֹ) בְּכָל סְפִירָה מֵהַשֶּׁבַע הַלְלוּ, (ישעיה ו) בְּשִׁתִּים יְכַסֶּה פָּנָיו וּבְשִׁתִּים יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבְשִׁתִּים יַעֲוֹפֵף, וּבִינָה הִיא אַחַת, וְהַשְׁכִּינָה הַתְּחַתּוּנָה הִיא שֶׁבַע, וְלַמַּעְלָה מְבִינָה אַחַת וְאַחַת – הָרִי עֶשֶׂר סְפִירוֹת. שְׁתִּים, ג', וְד', וְה', וו', וז'.

כָּאן וַיִּלְךְ הַלּוֹךְ וַגְּדַל. מִצַּד זֶר – וְחַמִּים הָיוּ הַלּוֹךְ וְחַסוֹר, מְתִי? בְּמִקּוֹם שְׁהַשְׁכִּינָה הַתְּחַתּוּנָה שׁוֹרָה כּוּז'. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית ח) וַתִּנַּח הַתִּבָּה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, זו

הַשְּׁכִינָה שְׁנַמְצָאת שֶׁבַע, מִצַּד הַצַּדִּיק שְׁהוּא שְׁבִיעֵי לְבִינָה, וְהוּא בַת שֶׁבַע, מִצַּד הָאֵם הַעֲלִיּוֹנָה, שְׁנַמְצָר בָּהּ (תהלים קיט) שֶׁבַע בְּיוֹם הַלְלַתִּיךָ.

שֶׁבַע שְׁמוֹת הֵם אֲבִגִּית"ץ, וּבְהֵם אַרְבַּעִים וּשְׁתִּים אוֹתִיּוֹת, כְּלָל הָאוֹתִיּוֹת וְהַתְּבוּת הֵם תִּשְׁעָה וְאַרְבַּעִים, הָאֵם הַעֲלִיּוֹנָה שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, שְׁבָהּ וּקְרֵאתֶם דְרֹר. בָּהּ תְּהֵיָה שְׁכִינָה תְּחַתּוּנָה, דְרֹר פְּדוּת וּשְׁבִיתָה לְיִשְׂרָאֵל, שְׁנַמְצָר בְּהֵם וְהָיָה זֶרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ. לְכָל סְפִירָה מֵהַשֶּׁבַע הַלְלוּ שֶׁשׁ כְּנָפִים,

דָּא שְׂכִינְתָא תַתָּא. בְּשַׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ, אִיהִי
שְׁבִיעָא וְעִשְׂרָא.

דְּסְלִיקַת בְּהוֹן אֶהֱיָה, דְּאִיהִי בִינָה, שְׁנַת הַיּוֹבֵל, אִיהִי אֶהֱיָה
אֲשֶׁר אֶהֱיָה, תְּרִין זְמַנִּין אֶהֱיָה חֲשָׁבֵן מ"ב, וְתַמְנִיָּא
אֲתוּנֹן בְּהוֹן חֲמִשִּׁין. דְּבְהוֹן פְּקוּדָא לְחֻשׁוֹב שְׁנַת הַיּוֹבֵל. וְבִיה
פְּקוּדָא לְחֻזוֹר לְאַחֲזוֹתוֹ בַּיּוֹבֵל, בְּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תְּשׁוּבוּ וְגו'.

כָּל חַד יַחֲזוֹר בִּיה לְדַרְגָּא דִּילִיה, דְּנִשְׁמַתִּיה אֶחֱזִיא מִתַּמָּן, כְּמַה
דְּאוּקְמוּהָ (קהלת יב) וְהָרוּחַ תְּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'.

שְׂמִי טָה: שְׂכִינְתָא תַתָּא, דְּאִיהִי מִשְׁבַּע שָׁנִין. יוֹבֵל: אִימָא
עֲלָא, בִינָה, אִיהִי לְחֲמִשִּׁין שָׁנִין. וְבַה אֲתִיחֲסִין
יִשְׂרָאֵל בְּמִפְקְנוֹתֵהוֹן מִן גְּלוּתָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְאִישׁ אֶל
מִשְׁפַּחְתּוֹ תְּשׁוּבוּ. כְּגוֹוָנָא דְּמִפְקְנוֹ דְּמַצְרַיִם דְּאִינוּן מְאָרִי תוֹרָה
בְּה, אֲתַמַּר בְּהוֹן (שמות יג) וְחֲמִשִּׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאוּקְמוּהָ
אֶחָד מִחֲמִשִּׁים.

וְשְׂכִינְתָא תַתָּא, אִיהִי גְּאוּלַּת בְּתִי עָרֵי חוֹמָה אֲתַמַּר בְּה,
וּבְתִי עָרֵי הַחֲצֵרִים. דְּתִרֵי בְּתִי אִית בְּלָבָא, אִם

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

שְׂמִי טָה – שְׂכִינָה תַתְּחוּנָה, שְׁהִיא
מִשְׁבַּע שָׁנִים. יוֹבֵל – הָאִם הַעֲלִינָה,
בִּינָה, הִיא לְחֲמִשִּׁים שָׁנִים, וְבַה
מִתִּיחֲסִים יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָם מִהַגְּלוּת. וְהוּ
שְׁפָתוֹב וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תְּשׁוּבוּ. כְּגוֹן
שִׁיצִיאַת מַצְרַיִם שְׁאוּתָם בְּעֲלֵי תוֹרָה בְּה,
נְאָמַר בְּהֵם (שמות יג) וְחֲמִשִּׁים עָלוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, וּפְרֻשָׁה אֶחָד מִחֲמִשִּׁים.

וְשְׂכִינְתָא תַתְּחוּנָה הִיא גְּאוּלַּת בְּתִי עָרֵי
חוֹמָה נְאָמַר בְּה, וּבְתִי עָרֵי הַחֲצֵרִים.
שְׁשָׁנֵי כְּתִים יֵשׁ בְּלָב: אִם הֵם מִבְּעֲלֵי

הַשְּׂכִינָה הַתַּתְּחוּנָה. בְּשַׁבְעָה עָשָׂר יוֹם
לַחֹדֶשׁ, הִיא הַשְּׁבִיעִית וְהָעִשְׂרִית.

שְׁעוּלָה בְּהֵם אֶהֱיָה, שְׁהִיא בִינָה, שְׁנַת
הַיּוֹבֵל, הִיא אֶהֱיָה אֲשֶׁר אֶהֱיָה, פְּעַמִּים
אֶהֱיָה חֲשָׁבוֹן מ"ב, וְשְׁמוּנָה אוֹתִיוֹת בְּהֵם
חֲמִשִּׁים, שְׁבָהֵם מַצְוָה לְחֻשׁוֹב שְׁנַת
הַיּוֹבֵל. וְבוּ מַצְוָה לְחֻזוֹר לְאַחֲזוֹתוֹ בַּיּוֹבֵל,
בְּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תְּשׁוּבוּ וְגו'. כָּל אֶחָד
יַחֲזוֹר בּוּ לְדַרְגָּה שְׁלוֹ, שְׁנִשְׁמַתּוֹ אֶחֱזִיא
מִשָּׁם, כְּמוֹ שְׁבִאֲרוּהָ (קהלת יב) וְהָרוּחַ תְּשׁוּב
אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'.

אֵינּוֹן מִמְּאָרֵי תוֹרָה, אֶתְקַרְיָאוּ בְּתֵי עָרֵי חוּמָה, כַּגּוֹוֹנָא דְאַתְמַר
בְּמִפְקָנּוּ דְמַצְרַיִם, (שמות יד) וְהַמַּיִם לָהֶם חוּמָה מִיַּמִּינָם (דף ק"ט
ע"א) וּמִשְׂמָאלָם. לְאַחֲרֵים, דְּלָאוּ אֵינּוֹן מְאָרֵי תוֹרָה אֶתְקַרְיָאוּ בְּתֵי
הַחֲצָרִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָא אֲשַׁכְּחָנָא חֲצָרִים דְאַתְמַר בֵּיהּ (אסתר
ה) וְתַעֲמוּד בַּחֲצַר בֵּית הַמִּלְךְּ הַפְּנִימִית נִכְח בֵּית הַמִּלְךְּ.
וּבְכָל אֶתֶר הַמִּלְךְּ סִתְּם, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְתַעֲמוּד, אֵין
עֲמִידָה, אֶלָּא עֲלוּתָא. נִכְח בֵּית הַמִּלְךְּ: נִכְח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּכָל
יִשְׂרָאֵל עָרִיבִין לְעֲלֹתָהּ עֲלוּתָא דְלַהוֹן לְתַמָּן, וְלַמְּהוּי נִכְח בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ. הֲכָא מָאן חֲצַר הַפְּנִימִית. וְדָאֵי תְרִין אֵינּוֹן חֲצָרוֹת
בֵּית יי'.

אָמַר לִיהּ בּוֹעִינָא קִדְשָׁא, תְרִין חֲצָרִים, אֵינּוֹן תַּעֲוֹנִיִּים דְלָבָא,
וְאֵינּוֹן תְרִין אֲזִנִּים דְלָבָא. וְתְרִין בְּתִים פְּנִימִיִּים, תְרִין
בְּתֵי דְלָבָא. וְתְרִין אֵינּוֹן בְּתֵי גּוֹוֹאֵי, וְתְרִין אֵינּוֹן בְּתֵי בְרָאֵי.
וּבּוֹמְנָא דִּיהָא פּוֹרְקָנָא, גְּאוּלָּה תְהָא לְכַלְהוֹ לְאֵינּוֹן קְרִיבִין
דְלָבָא, דְאִיהוּ שְׂכִינְתָא, וְלֹאֲלִין רְחִיקִין דְאַתְקַרְיָבוּ, הֲדָא הוּא

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

יִשְׂרָאֵל עָרִיבִים לְהַתְפַּלֵּל תְּפִלְתָּם לְשֵׁם
וְלִהְיוֹת נִכְח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. מִי זֶה כָּאן חֲצַר
הַפְּנִימִית? וְדָאֵי שְׁנַיִם הֵם חֲצָרוֹת בֵּית ה'.
אָמַר לוֹ הַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁנֵי חֲצָרִים,
הֵם הַחֲצוּצוֹנִיִּים שֶׁל הַלֵּב, וְהֵם שְׁנֵי אֲזִנִּים
שֶׁל הַלֵּב. וְשְׁנֵי בְּתִים פְּנִימִיִּים, שְׁנֵי בְּתֵי
הַלֵּב. וְשְׁנַיִם הֵם הַבְּתִים הַפְּנִימִיִּים,
וְשְׁנַיִם הֵם בְּתִים חֲצוּצוֹנִיִּים. וּבּוֹמֵן שִׁיחֵיהּ
פְּרָקוּ, תְהִיָּה גְּאֻלָּה לְכָלָם, לְאוֹתָם
הַקְּרוּבִים לְלֵב, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה, וְלֹאֲלָהּ

תוֹרָה, הֵם נִקְרָאִים בְּתֵי עָרֵי חוּמָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר בִּיציאת מצרים, (שם יד) וְהַמַּיִם
לָהֶם חוּמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם. לְאַחֲרֵים
שְׂאֵינָם בַּעֲלֵי תוֹרָה, נִקְרָאוּ בְּתֵי חֲצָרִים.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָרִי מַצְאָנוּ חֲצָרִים
שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (אסתר ה) וְתַעֲמוּד בַּחֲצַר בֵּית
הַמִּלְךְּ הַפְּנִימִית נִכְח בֵּית הַמִּלְךְּ. וּבְכָל
מְקוֹם הַמִּלְךְּ סִתְּם, זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
וְתַעֲמוּד, אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה. נִכְח
בֵּית הַמִּלְךְּ, נִכְח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׂכָל

דְּכַתִּיב, (ישעיה נז) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב, וְאוֹקְמוּהָ לְרַחוּק
מֵעֵבִירָה, וְלִקְרוֹב מִמִּצְוָה.

בְּהַהוּא זְמַנָּא, פְּקוּדָא לְתַקוּעַ שׁוֹפֵר תְּרוּעָה בִּיּוֹבֵל, הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (ישעיה יח) בְּנִשְׂא גַם הָרִים תִּרְאוּ וְכַתְּקוּעַ
שׁוֹפֵר תִּשְׁמְעוּ. בְּגוֹזְנָא דְּבַתְּקִיעַת שׁוֹפֵר דִּיּוֹבֵלָא, פְּלָהוּ עֲבָדִין
נְפָקִי לְחִירוֹת, הָכִי בְּפוּרְקָנָא בְּתַרְיִיתָא, בְּתַקִּיעַת שׁוֹפֵר,
מִתְּכַנְשִׁין כָּל יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּע סְטָרֵי עֲלָמָא, דְּאִינוּן עֲבָדִין
דִּיּוֹבֵלָא. דְּמֵאֲרִי תוֹרָה, אֵית בְּהוּן עֲבָדִין עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָם,
וְאִתְקִרְיָאוּ עֲבָדֵי מִלְפָּא וּמִטְרוּנִיתָא. אָבֵל בְּנוֹי דְּמִלְפָּא
קְדִישָׁא, (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׂרִים וְאָבֵא אֶתְכֶם
אֵלַי, דְּאִינוּן גְּרָפִי חִיוּן דְּמִרְפָּבְתָא.

פְּקוּדָא בְּתַר דָּא, לְתַת לְלוּיִם עָרִים לְשִׁבְתָּ. וּבְגִין דְּאִינוּן לָא
אִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַגְלָא, קְדִישָׁא בְּרִידָּ הוּא חֶלֶק לֹזֵן לְנַפְיָה.
לְמַהוּי מְנַגְנִין לִיה בְּכַמְהָ מִיַּי גְּנוּן. דְּכַהֲנִים בְּעַבּוּדְתָּן, וְלוּיִם
לְשִׂירָם וְלִזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְגוּיָהֶם. כְּהֲנִים בְּעַבּוּדְתָּם, דְּאֵית תַּמָּן
כְּמָה פְּקוּדִין.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

פְּרָם, וְנִקְרָאִים עֲבָדֵי הַמִּלְחָה וְהַגְּבִירָה.
אָבֵל בְּנוֹי הַמִּלְחָה הַקְּדוּשׁ - (שמות יט) וְאִשָּׁא
אֶתְכֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׂרִים וְאָבֵא אֶתְכֶם
אֵלַי, שְׂהֶם כְּנָפֵי חֵיות הַמִּרְפָּבְתָּ.

מִצְוָה אַחַר זו - לְתַת לְלוּיִם עָרִים
לְשִׁבְתָּ. וּמִשׁוּם שְׂהֶם לָא הִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַגְלָא,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֶלֶק אוֹתָם אֵלַיו,
שִׂיְהִיו מְנַגְנִים לוֹ בְּכַמְהָ מִיַּי גְּנוּן.
שְׂכַהֲנִים בְּעַבּוּדְתָּם, וְלוּיִם לְשִׂירָם
וְלִזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְגוּיָהֶם. כְּהֲנִים
בְּעַבּוּדְתָּם, שִׂישׁ שְׂם כְּמָה מִצְוֹת.

הַרְחֹקִים שֶׁהִתְקַרְבוּ. זֶהוּ שְׂכַתוּב (ישעיה נז)
שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב. וּפְרֻשׁוּהָ,
לְרַחוּק מֵעֵבִירָה, וְלִקְרוֹב מִמִּצְוָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מִצְוָה לְתַקוּעַ בְּשׁוֹפֵר בִּיּוֹבֵל.
זֶהוּ שְׂכַתוּב (שם יח) בְּנִשְׂא גַם הָרִים תִּרְאוּ
וְכַתְּקוּעַ שׁוֹפֵר תִּשְׁמְעוּ. כְּמוֹ שְׂכַתְּקוּעַת
שׁוֹפֵר הַיּוֹבֵל כָּל הָעֲבָדִים יוֹצְאִים לְחִירוֹת,
כִּד בְּגִזְלָהּ הָאֲחֵרוֹנָה בְּתַקִּיעַת שׁוֹפֵר
מִתְּכַנְשִׁים כָּל יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת צְדָדֵי
הָעוֹלָם, שְׂהֶם עֲבָדֵי הַיּוֹבֵל. שְׂכַבְעֵלִי
תוֹרָה, יֵשׁ כְּהֶם עֲבָדִים עַל מְנַת לְקַבֵּל

פְּקוּדָא חד, לַעֲשׂוֹת שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה. ב', לְיוֹיִם שׁוֹמְרֵינִי בַּמִּקְדָּשׁ.
 ג' יִשְׂרָאֵל לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ. ד', עֲבוּדַת הַלְוִיִּים בְּבֵית
 הַמִּקְדָּשׁ. ה', לְהַקְטִיר קִטְרֵת פְּעָמִים. ו', כְּהֻנִּים תּוֹקְעִים
 בַּחֲצוֹצְרוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. ז', לְקַדֵּשׁ זֶרַע אֶהְרֹן בַּמִּקְדָּשׁ. ח', לְלַבֹּשׁ
 בְּגָדֵי כְהוֹנָה בַּמִּקְדָּשׁ. ט', רְחִיצַת יָדַיִם וְרִגְלָיִם, לַעֲבוֹד בַּמִּקְדָּשׁ.
 י', לְהִיּוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים קִרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"א, לְפָדוֹת
 פְּסוּלֵי הַמּוֹקְדָּשִׁין. י"ב, קִרְבַּן הַיּוֹלָדֶת בַּיּוֹם הַשְּׂמִינִי. י"ג,
 לְמַלֵּחַ קִרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"ד, לַעֲשׂוֹת הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה. ט"ו,
 לַעֲשׂוֹת הַחֲטָאת כְּמִשְׁפָּטוֹ. ט"ז, אֲכִילַת קֳדָשִׁים כְּמִשְׁפָּט
 לַכֹּהֲנִים. י"ז, אֲכִילַת שְׂרָי מִנְחוֹת. ח"י, לַעֲשׂוֹת מִנְחוֹת
 כְּמִצְוֹתָן. י"ט, לְהֵבִיא קִרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ', לְהֵבִיא נֶדֶר
 אוֹ נִדְבָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ"א, לְהֵבִיא קִרְבָּנוֹת קֳדָשִׁים
 תְּמוּרוֹת וּוְלָדוֹת. כ"ב, לְהַקְרִיב שְׁנֵי תְּמִידִין כְּהַלְבֵּתָן. כ"ג,
 לְהַדְלִיק אֵשׁ תְּמִיד עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כ"ד, לַעֲשׂוֹת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. כ"ה, לְהַדְלִיק גֵּרוֹת הַמְּנוּרָה.
 כ"ו, לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם. כ"ז, לְהַקְרִיב מוֹסֵף

לשון הקודש

הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה. ט"ו - לַעֲשׂוֹת הַחֲטָאת
 כְּמִשְׁפָּטוֹ. ט"ז - אֲכִילַת קֳדָשִׁים כְּמִשְׁפָּט
 לַכֹּהֲנִים. י"ז - אֲכִילַת שְׂרָי מִנְחוֹת. ח"י
 - לַעֲשׂוֹת מִנְחוֹת כְּמִצְוֹתָן. י"ט - לְהֵבִיא
 קִרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ' - לְהֵבִיא נֶדֶר
 אוֹ נִדְבָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ"א - לְהֵבִיא
 קִרְבָּנוֹת קֳדָשִׁים, תְּמוּרוֹת וּוְלָדוֹת. כ"ב -
 לְהַקְרִיב שְׁנֵי תְּמִידִין כְּהַלְבֵּתָן. כ"ג -
 לְהַדְלִיק אֵשׁ תְּמִיד עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כ"ד - לַעֲשׂוֹת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. כ"ה -
 לְהַדְלִיק גֵּרוֹת הַמְּנוּרָה. כ"ו - לְהַקְרִיב
 מִנְחָה בְּכָל יוֹם. כ"ז - לְהַקְרִיב מוֹסֵף

מִנְחָה אַחַת - לַעֲשׂוֹת שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה. ב'
 - לְיוֹיִם שׁוֹמְרֵים בַּמִּקְדָּשׁ. ג' - יִשְׂרָאֵל
 לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ. ד' - עֲבוּדַת הַלְוִיִּים
 בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. ה' - לְהַקְטִיר קִטְרֵת
 פְּעָמִים. ו' - כְּהֻנִּים תּוֹקְעִים בַּחֲצוֹצְרוֹת
 בַּמִּקְדָּשׁ. ז' - לְקַדֵּשׁ זֶרַע אֶהְרֹן בַּמִּקְדָּשׁ.
 ח' - לְלַבֹּשׁ בְּגָדֵי כְהוֹנָה בַּמִּקְדָּשׁ. ט'
 רְחִיצַת יָדַיִם וְרִגְלָיִם לַעֲבוֹד בַּמִּקְדָּשׁ.

י' - לְהִיּוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים קִרְבָּנוֹת
 בַּמִּקְדָּשׁ. י"א - לְפָדוֹת פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁים.
 י"ב - קִרְבַּן הַיּוֹלָדֶת בַּיּוֹם הַשְּׂמִינִי. י"ג -
 לְמַלֵּחַ קִרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"ד - לַעֲשׂוֹת